

Paskelbta 2020-04-16.
Atnaujinta 2020-04-22 ir 2020-06-11.

Mirusiojo nuo COVID-19 medicininio mirties liudijimo pildymas

Mirusiaisiais nuo COVID-19 ligos laikomi tie, kuriems nustatyta arba įtariama COVID-19 infekcija ir pasireiškė kliniškai suderinama liga (ūminė kvėpavimo takų infekcija), ir nenustatyta kita mirties priežastis (t. y. mirties priežastis, nesusijusi su COVID liga, pvz., mirtis dėl sužalojimų). Mirusysis nuo COVID-19 ligos negalėjo būti pasveikęs nuo COVID-19 ligos iki mirties momento.

Mirtis dėl COVID-19 ligos neturėtų būti priskiriama mirčiai nuo kitos ligos (pvz., piktybinio naviko) ir ji nurodoma nepriklausomai nuo anksčiau buvusių ligų, kurios dažniausiai pasunkina COVID-19 ligos eigą, tačiau jos nesukelia.

Mirusiojo nuo COVID-19 ligos diagnozė ir sukeltos komplikacijos įrašomos į jo medicininį mirties liudijimą (toliau – MML) kaip bet kuri kita mirties priežastis pagal šiuo metu galiojančias MML pildymo taisykles (t. y., jei manoma, kad COVID-19 liga sukėlė mirtį ar prie jos prisidėjo pasunkindama paciento būklę, COVID-19 įrašyti privaloma).

Minėtos taisyklės patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. V-667 „Dėl formos Nr. 106/a „Medicininis mirties liudijimas“, Formos Nr. 106/a „Medicininis mirties liudijimas“ pildymo taisyklių, formos Nr. 106-2-1/a „Medicininis perinatalinės mirties liudijimas“, Formos Nr. 106-2-1/a „Medicininis perinatalinės mirties liudijimas“ pildymo taisyklių patvirtinimo ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1993 m. gegužės 25 d. įsakymo Nr. 251 „Dėl medicininių mirties liudijimų išrašymo ir išdavimo tvarkos“ pripažinimo netekusiu galios“.

Higienos institutas yra parengęs šiais klausimais metodines rekomendacijas „Medicininio mirties liudijimo pildymas“.

Aktuali informacija

Vaikų ir suaugusiųjų COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) diagnostikos ir gydymo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. kovo 16 d. įsakymu Nr. V-383

Pasaulio sveikatos organizacija. COVID-19 kodavimas pagal TLK-10 (anglų k.); JAV ligų prevencijos ir kontrolės centras. Gidas, kaip nurodyti COVID-19 ligą išrašant medicininį mirties liudijimą (anglų k.)

Australijos statistikos biuras. Gidas, kaip nurodyti COVID-19 ligą išrašant medicininį mirties liudijimą (anglų k.)

Pasaulio sveikatos organizacija. Tarptautinės gairės apie COVID-19 ligos išrašymą mediciniame mirties liudijime ir COVID-19 ligos, kaip mirties priežasties, kodavimą (anglų k.)

MML mirties priežasčių dalies pildymas

Į MML COVID-19 liga turi būti įrašyta visiems mirusiems, jei ši liga sukėlė arba, įtariama / tikėtina, kad ji sukėlė mirtį, arba prisidėjo prie mirties.

Stacionaro gydytojas, pildydamas MML, turi remtis formoje Nr. 003/a „Gydymo stacionare ligos istorija“ įrašytais diagnozėmis (galutine pagrindine diagnoze, jos sukeltomis komplikacijomis bei gretutinėmis ligomis).

Šeimos gydytojas ar kitas pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigos gydytojas, pildydamas MML, turi remtis formoje Nr. 025/a „Ambulatorinė asmens sveikatos istorija“ patikslintomis galutinėmis diagnozėmis ir laboratorinių tyrimų duomenimis.

Gydytojas, pildydamas MML, dalyje „Pagrindinės ligos (traumos), sukėlusios mirtį, informacija“ visada pagrindine mirties priežastimi turi įrašyti tą ligą, kuri sukėlė patologinių būklių seką (komplikacijas, kurios įrašomos kaip tarpinės mirties priežastys), tiesiogiai pasibaigusią mirtimi (tiesioginė mirties priežastis).

MML taip pat nurodomos kitos svarbios pataloginės būklės, sąlygojusios mirtį (prisidėjusios ir ją pasunkinusios), bet nesusijusios su pagrindine mirties priežastimi, t. y. tiesiogiai nelėmusios mirties. Pavyzdžiui, COVID-19 ligą gali komplikuoti jau buvę lėtiniai susirgimai, ypač tokie, dėl kurių sumažėja plaučių talpa, pavyzdžiui, lėtinė obstrukcinė plaučių liga ar astma. Šios ligos nesukelia COVID-19 ligos, bet gali padidinti kvėpavimo takų infekcijos ir mirties riziką, todėl jos MML nurodomos kaip kitos svarbios pataloginės būklės, sąlygojusios mirtį.

Taip pat MML būtina pažymėti, ar, laboratorinių tyrimų duomenimis, virusas nustatytas, ar ne.

Mirusiojo nuo COVID-19 ligos MML pildymo pavyzdžiai

1 pavyzdys. Lėtinėmis ligomis sergančio asmens mirtis nuo COVID-19 ligos

77 m. vyras paguldytas į ligoninę. Jis skundėsi 4 dienų karščiavimu, kosuliu ir vis didėjančiu dusuliu. Iš anamnezės paaiškėjo, kad prieš savaitę žmogus bendravo su karščiavusiu ir kosėjusiu kaimynu, jam skaudėjo raumenis, jautė bendrą silpnumą. Dusulys nuo įprasto bronchus plečiančio gydymo negerėjo. Atlikus reikiamus tyrimus, nustatyta COVID-19 liga. Nepaisant gydymo savijauta blogėjo ir, išsivysčius pneumonijai ir ūminiam kvėpavimo nepakankamumui, vyras mirė. Mirusysis 15 m. sirgo hipertenzine širdies liga, 10 m. – lėtine obstrukcine plaučių liga.

Mirties priežastys	
Tiesioginė mirties priežastis	<i>Ūminis kvėpavimo nepakankamumas</i>
Tarpinė mirties priežastis (1)	<i>Pneumonija</i>
Tarpinė mirties priežastis (2)	
Pagrindinės ligos (traumos), sukėlusios mirtį, informacija	<i>COVID-19 liga, virusas nustatytas</i>
Kitos svarbios pataloginės būklės	<i>Hipertenzinė širdies liga. Lėtinė obstrukcinė plaučių liga.</i>

COVID-19 liga – pagrindinė mirties priežastis, dėl kurios išsivystė patologinių būklių grandinė: tarpinė mirties priežastis – pneumonija, o jos pasekmė – ūminis kvėpavimo nepakankamumas

(tiesioginė mirties priežastis). Hipertenzinė širdies liga ir lėtinė obstrukcinė plaučių liga nesukelia COVID-19 ligos, bet gali padidinti kvėpavimo takų infekcijos ir mirties riziką, todėl jos MML nurodomos kaip kitos svarbios patologinės būklės.

2 pavyzdys. Lėtinėmis ligomis nesergančio asmens mirtis nuo COVID-19 ligos

34 m. moteris kreipėsi į šeimos gydytoją dėl 6 dienas trunkančio kosulio, karščiavimo bei raumenų skausmų. 14 dienų laikotarpiu iki simptomų pradžios kelionę ar kontaktą su sergančiu asmeniu neigė. Išryškėjus dusuliui, paguldyta į ligoninę. Atlikus reikiamus tyrimus nustatyta pneumonija, COVID-19 liga. Nepaisant gydymo savijauta blogėjo ir, išsivysčius ūminiam respiracinio distreso sindromui, moteris mirė. Ji lėtinėmis ligomis nesirgo.

Mirties priežastys	
Tiesioginė mirties priežastis	<i>Ūminis respiracinis distreso sindromas</i>
Tarpinė mirties priežastis (1)	<i>Pneumonija</i>
Tarpinė mirties priežastis (2)	
Pagrindinės ligos (traumos), sukėlusios mirtį, informacija	<i>COVID-19 liga, virusas nustatytas</i>
Kitos svarbios patologinės būklės	

COVID-19 liga – pagrindinė mirties priežastis, dėl kurios išsivystė patologinių būklių grandinė: tarpinė mirties priežastis – pneumonija ir jos pasekmė – ūminis respiracinis distreso sindromas (tiesioginė mirties priežastis).

3 pavyzdys. Mirtis nuo įtariamos COVID-19 ligos

86 m. moteris mirė namuose. Jos vyras informavo, kad žmona prieš 3 metus patyrė smegenų infarktą, dėl ko sunkiai vaikščiojo. Prieš 5 dienas moteriai pasireiškė karščiavimas, stiprus kosulys ir dusulys. Nustatytas kontaktas su sergančiu šeimos nariu, kuriam vėliau diagnozuota COVID-19 liga. Į ligoninę moteris važiuoti atsisakė. Sutrikus kvėpavimui iškviesta GMP.

Nors laboratorinis tyrimas, patvirtinantis COVID-19 infekciją, neatliktas, atsižvelgiant į paciento ligos simptomus ir buvusį artimą kontaktą su užsikrėtusiu asmeniu, įtarta COVID-19 liga kaip pagrindinė mirties priežastis. Smegenų infarkto padariniai laikomi veiksniumi, prisidėjusiu prie mirties, todėl jis MML nurodomas kaip kitos svarbios patologinės būklės.

Mirties priežastys	
Tiesioginė mirties priežastis	<i>Ūminis kvėpavimo nepakankamumas</i>
Tarpinė mirties priežastis (1)	
Tarpinė mirties priežastis (2)	
Pagrindinės ligos (traumos), sukėlusios mirtį, informacija	<i>Įtariama COVID-19 liga, virusas nenustatytas</i>
Kitos svarbios patologinės būklės	<i>Smegenų infarkto padariniai</i>

4 pavyzdys. Mirtis nuo COVID-19 ligos nėštumo, gimdymo ar pogimdyminiu laikotarpiu

36 m. nėščia moteris dėl karščiavimo, stipraus kosulio ir dusulio paguldyta į ligoninę. Nėštumas 28 savaitės. Kontaktuoja su COVID-19 liga sergančiu asmeniu. Atlikus reikiamus tyrimus nustatytas abipusis plaučių uždegimas ir COVID-19 liga. Nepaisant gydymo savijauta blogėjo ir, išsivysčius ūminiam kvėpavimo nepakankamumui, ligonė mirė.

Mirties priežastys	
Tiesioginė mirties priežastis	<i>Ūminis kvėpavimo nepakankamumas</i>
Tarpinė mirties priežastis (1)	<i>Abipusis plaučių uždegimas</i>
Tarpinė mirties priežastis (2)	
Pagrindinės ligos (traumos), sukėlusios mirtį, informacija	<i>COVID-19 liga, komplikuojanti nėštumą, virusas nustatytas</i>
Kitos svarbios patologinės būklės	<i>Nėštumas 28 savaitės</i>

Komplikuojanti nėštumą COVID-19 liga yra pagrindinė mirties priežastis, dėl kurios išsivystė patologinių būklių grandinė: tarpinė mirties priežastis (abipusis plaučių uždegimas) ir jo pasekmė (ūminis kvėpavimo nepakankamumas – tiesioginė mirties priežastis). Nėštumas MML nurodomas prie kitų svarbių patologinių būklių. **Pagrindinė mirties priežastis koduojama O98.5** kodu, o šalia rašomas ir U07.1 kodas.

5 pavyzdys. **ŽIV liga sergančio asmens mirtis nuo COVID-19 ligos**

40 m. vyrui, 5 m. sergančiam ŽIV, diagnozuota COVID-19 liga. Išsivysčius pneumonijai ir ūminiam respiracinio distreso sindromui, vyras mirė.

Mirties priežastys	
Tiesioginė mirties priežastis	<i>Ūminis respiracinis distreso sindromas</i>
Tarpinė mirties priežastis (1)	<i>Pneumonija</i>
Tarpinė mirties priežastis (2)	
Pagrindinės ligos (traumos), sukėlusios mirtį, informacija	<i>COVID-19 liga, virusas nustatytas</i>
Kitos svarbios patologinės būklės	<i>ŽIV liga</i>

COVID-19 liga – pagrindinė mirties priežastis, dėl kurios išsivystė patologinių būklių grandinė: tarpinė mirties priežastis – pneumonija, o jos pasekmė – ūminis respiracinis distreso sindromas (tiesioginė mirties priežastis). ŽIV liga prisidėjo prie mirties, todėl ji MML nurodoma kaip kita svarbi patologinė būklė.

Mirusiojo ne nuo COVID-19 ligos MML pildymo pavyzdžiai

Asmenys, sergantys lengva (ar besimptome) COVID-19 ligos forma, gali mirti nuo kitų ligų ar dėl nelaimingų atsitikimų; tokie atvejai nėra mirtys dėl COVID-19 ligos, tad ji nenurodoma MML pagrindine mirties priežastimi. Šiuo atveju COVID-19 liga, kaip prisidėjusi prie mirties, įrašoma prie kitų svarbių patologinių būklių.

6 pavyzdys. **Automobilio partrenktas pėsčiasis, kuriam nustatytas teigiamas COVID-19 ligos testas**

50 m. vyrą, einantį per gatvę, partrenkė lengvasis automobilis.

Pildydamas MML, gydytojas turi pažymėti mirties rūšį – „nelaimingas atsitikimas“, nurodyti jo datą, vietą – „gatvė“, apibūdinti įvykio aplinkybes – „partrenkė lengvasis automobilis“.

Įtarus kontaktą su COVID-19 infekcija, atliktas tyrimas. Nustatyta COVID-19 liga.

Mirties priežastys	
Tiesioginė mirties priežastis	<i>Trauminis šokas</i>
Tarpinė mirties priežastis (1)	<i>Daugybiniai šonkaulių ir krūtinkaulio lūžimai</i>
Tarpinė mirties priežastis (2)	
Pagrindinės ligos (traumos), sukėlusios mirtį, informacija	<i>Pėstysis sužeistas susidūrus su lengvuoju automobiliu</i>
Kitos svarbios pataloginės būklės	<i>COVID-19 liga, virusas nustatytas</i>

Išorinė mirties priežastis (transporto trauma), kaip sukėlusios pataloginių būklių seką, pasibaigusią mirtimi, yra pagrindinė mirties priežastis. Ji įrašoma į langelį „Pagrindinės ligos (traumos), sukėlusios mirtį, informacija“. O COVID-19 liga šiuo atveju įrašoma prie kitų svarbių pataloginių būklių.

7 pavyzdys. **Mirtis nuo miokardo infarkto**

45 m. vyras, kontaktavo su COVID-19 liga sergančiu asmeniu. Tyrimas patvirtino COVID-19 infekciją. Lengvus simptomus (nosies užgulimas, gerklės skausmas) asmuo gydėsi namuose. Dėl ūmaus skausmo už krūtinkaulio, trinkančio širdies ritmo, krintančio kraujospūdžio skubiai paguldytas į ligoninę. Diagnozuotas ūminis subendokardinis miokardo infarktas be ST segmento pakilimo. Mirė nuo kardiogeninio šoko.

Mirties priežastys	
Tiesioginė mirties priežastis	<i>Kardiogeninis šokas</i>
Tarpinė mirties priežastis (1)	
Tarpinė mirties priežastis (2)	
Pagrindinės ligos (traumos), sukėlusios mirtį, informacija	<i>Ūminis subendokardinis miokardo infarktas be ST segmento pakilimo</i>
Kitos svarbios pataloginės būklės	<i>COVID-19 liga, virusas nustatytas</i>

Kardiogeninį šoką sukėlęs ūminis subendokardinis miokardo infarktas be ST segmento pakilimo yra pagrindinė mirties priežastis. Šiuo atveju COVID-19 liga įrašoma prie kitų svarbių pataloginių būklių.

Informaciją parengė Higienos instituto Sveikatos informacijos centro Mirties atvejų ir jų priežasčių stebėsenos skyriaus specialistė Vilė Cicėnienė (tel. (8 5) 277 3305).